

Облік робочого часу педагогічних працівників

Стаття

ОБЛІК РОБОЧОГО ЧАСУ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Режим робочого часу педагогічних працівників дещо відрізняється від режиму робочого часу інших категорій працівників, що пояснюється специфікою їх виду діяльності.

Про те, як регулюється режим робочого часу педагогічних працівників загальноосвітніх навчальних закладів, ітиметься в цій статті.

Світлана МЕРЕНКОВА, провідний контролер-ревизор КРВ у м. Харкові

РЕЖИМ РОБОЧОГО ЧАСУ І ЙОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Робочий час — це час, протягом якого працівник відповідно до правил внутрішнього трудового розпорядку та умов трудового договору повинен виконувати свої трудові обов'язки.

Статтею 50 КЗпП

визначено: нормальна тривалість робочого часу працівників не може перевищувати 40 год. на тиждень. При цьому для окремих категорій працівників законодавством установлюється скорочена тривалість робочого часу (*ст. 51 КЗпП*). До таких категорій працівників належать, зокрема, педагогічні працівники.

Скорочена тривалість робочого часу означає, що час, протягом якого працівник повинен виконувати трудові обов'язки, скорочується, однак працівник має право на оплату праці в розмірі повної тарифної ставки, повного окладу.

Водночас для педагогічних працівників законодавством

не визначена конкретна тривалість робочого часу на тиждень. Основу їх робочого часу становить **педагогічне навантаження.**

Установлення та розподіл педагогічного навантаження

Згідно зі

ст. 25 Закону № 651 **педагогічне навантаження** вчителя загальноосвітнього навчального закладу незалежно від підпорядкування, типу та форми власності — це **час, призначений для здійснення навчально-виховного процесу.**

Педагогічне навантаження вчителя включає 18 навчальних годин протягом навчального тижня, які складають тарифну ставку, а

також інші види педагогічної діяльності у співвідношенні до тарифної ставки (класне керівництво; перевірка зошитів; завідування майстернями, навчальними кабінетами, навчально-дослідними ділянками). Педагогічне навантаження вихователя групи подовженого дня загальноосвітнього навчального закладу становить 30 год., вихователя загальноосвітньої спеціальної школи (школи-інтернату) — 25 год. на тиждень. Педагогічне

навантаження інших працівників загальноосвітнього навчального закладу встановлюється відповідно до *п. 64 Інструкції № 102*.

Педагогічне навантаження є

нормованою частиною робочого часу педагогічного працівника, виконання якої регулюється розкладом уроків.

Згідно з

п. 63 Інструкції № 102 педагогічне навантаження між педагогічними працівниками розподіляється керівником установи за погодженням з профспілковим комітетом залежно від кількості годин, передбачених навчальними планами, наявності відповідних педагогічних кадрів та інших конкретних умов, що склалися в закладі. Потім розподіл педагогічного навантаження затверджується відповідним органом управління освітою (*ст. 25 Закону № 651*).

Розподіл педагогічного навантаження здійснюється в ході проведення тарифікації.

При встановленні педагогічного навантаження слід виходити з того, що:

— обсяг навчальної та іншої педагогічної роботи, яку може виконувати педагогічний працівник

за основним місцем роботи, граничними розмірами не обмежується (*абз. 3 п. 63 Інструкції № 102*). Робота понад установлену норму навчального навантаження в цьому ж навчальному закладі **не є сумісництвом**;

— педагогічне навантаження

обсягом менше тарифної ставки, передбаченої законодавством, встановлюється **тільки за письмовою згодою** педагогічного працівника;

—

перерозподіл педагогічного навантаження протягом навчального року допускається в разі зміни кількості годин з окремих предметів, що передбачається робочим навчальним планом, або за письмовою згодою педагогічного працівника з дотриманням законодавства про працю (*ст. 25 Закону № 651*);

— установлена при тарифікації заробітна плата виплачується щомісячно незалежно від кількості тижнів та робочих днів у різні місяці року (*п. 68 Інструкції № 102*).

Проте слід пам'ятати, що посадові обов'язки педагогічних працівників не обмежуються тільки виконанням педагогічної роботи.

Інші види педагогічної діяльності, що входять до робочого часу

Робочий час працівників установ освіти включає

не лише викладацьку (навчальну) роботу, а й іншу педагогічну діяльність, передбачену посадовими обов'язками та режимом робочого часу, а саме: підготовчу, виховну, методичну, організаційно-педагогічну та іншу роботу. Так, згідно з *п. 21 Типових правил № 455* у межах робочого дня педагогічні працівники закладу освіти повинні виконувати всі види навчально-методичної роботи відповідно до посади, навчального плану.

Така робота також потребує витрат робочого часу. Однак

робочий час, що використовується на виконання такої роботи, жодним нормативним документом не нормовано. На це звернуло увагу і Мінсоцполітики в *листі № 212*, наведеному на с. 6 цього номера.

Підготовка до уроків, класне керівництво, перевірка зошитів, завідування (майстернями, навчальними кабінетами, навчально-дослідними ділянками), індивідуальна, позакласна робота з дітьми, робота з батьками тощо — ось далеко не повний перелік ненормованих видів педагогічної діяльності, що здійснюються протягом робочого часу. Деякі з них оплачуються (наприклад, класне керівництво, перевірка зошитів) у відсотковому співвідношенні до тарифної ставки,

але без урахування часу, витраченого на їх виконання.

У цьому і полягає специфіка: для режиму робочого часу педагогічних працівників, які разом із педагогічною роботою ведуть іншу роботу, характерна відсутність чітких меж робочого часу.

Відволікання педагогічних працівників від виконання професійних обов'язків на виконання робіт, не передбачених трудовим договором, без згоди педагогічного працівника

не допускається. Відмова педагогічного працівника від виконання робіт, не передбачених трудовим договором, не може бути підставою для його звільнення з посади, крім випадків, установлених законодавством (*п. 3 ст. 26 Закону № 651*).

Зважаючи на таку специфіку, виникає запитання: яка ж тривалість робочого дня та робочого тижня педагогічного працівника? Про це йтиметься далі.

Тривалість робочого дня та робочого тижня

Як зазначено в

п. 21 Типових правил № 455, для працівників навчальних закладів установлюється п'ятиденний робочий тиждень із двома вихідними. При цьому **тривалість щоденної роботивизначається правилами внутрішнього розпорядку або графіками змінності**, які в обов'язковому порядку **затверджуються керівником закладу освіти та погоджуються з профспілковим комітетом**. Також з урахуванням специфіки навчального закладу може встановлюватися і шестиденний робочий тиждень.

При цьому, як підкреслило Мінсоцполітики в

листі № 212, чинним законодавством для педагогічних працівників

установлено **педагогічне навантаження, а не тривалість робочого часу на тиждень.**

Як уже зазначалося, згідно зі

ст. 25 Закону № 651 педагогічне навантаження вчителя загальноосвітнього навчального закладу становить 18 год. на тиждень. Проте це не означає, що тривалість робочого тижня вчителя становить 18 год., оскільки, крім ведення уроків, він виконує інші види педагогічної діяльності. А оскільки законодавством не встановлено чітких меж робочого часу педагогічних працівників, коло цих обов'язків, тривалість робочого дня та робочого тижня визначаються адміністрацією навчального закладу **самостійно**. Так, згідно зі *ст. 52 КЗпП* конкретна тривалість робочого тижня встановлюється власником або уповноваженим органом спільно з профспілковим комітетом за погодженням з місцевими органами виконавчої влади.

Робочий час педагогічного працівника повинен визначатися виходячи з обсягу його навчальних, методичних та організаційних обов'язків, відображених в індивідуальному робочому плані. При цьому, як підкреслило Мінсоцполітики в

листі № 212, **установлення для педагогічних працівників, які згідно із**

законодавством мають право на скорочену тривалість робочого часу, 40-годинного робочого тижня неправомірно.

Якщо норму годин на ставку вчитель виконує за три дні

У розкладі занять уроки вчителя можуть бути розподілені нерівномірно. У різні дні навчального тижня в одного і того ж учителя, як правило, буває різна кількість уроків. А в якийсь день тижня їх може не бути й зовсім. Це обумовлено санітарно-гігієнічними вимогами до складання шкільного розкладу уроків, який ураховує насамперед інтереси учнів, а не вчителів.

Якщо педагогічний працівник виконує встановлене педагогічне навантаження (18 год. на тиждень) за три дні, то така робота

не вважається роботою на умовах неповного робочого часу (тижня), оскільки ним виконується норма годин на ставку. На це звертало увагу Мінсоцполітики в *листі від 22.09.2010 р. № 837/13/84-10* (див. «Бюджетна бухгалтерія», 2010, № 44).

При цьому дні тижня, в які за розкладом занять у вчителя не передбачено проведення уроків, вихідними для нього

не вважаються, оскільки протягом цього часу педагогічний працівник може **залучатися до інших видів організаційно-педагогічної діяльності**. На це звернуло увагу Мінсоцполітики в *листі № 212*, наведеному на с. 6 цього номера. У ці дні педагогічному працівнику можуть надаватися так звані методичні дні, коли працівник займається самоосвітою та роботою в методичному кабінеті. Умови роботи в методичний день установлюються Правилами внутрішнього трудового розпорядку навчального закладу, наказами керівника.

Тривалість роботи напередодні святкових та неробочих днів

При вирішенні питання про тривалість роботи напередодні святкових та неробочих днів необхідно керуватися

ст. 53 КЗнП.

Зазначеною нормою передбачено, що напередодні святкових та неробочих днів, установлених

ст. 73 КЗнП, тривалість роботи працівників, **крім працівників, зазначених у ст. 51 КЗнП**, скорочується на одну годину як при п'ятиденному, так і при шестиденному робочому тижні.

Таким чином, на педагогічних працівників, яким законодавством встановлено скорочену тривалість робочого часу, правило про зменшення на одну годину тривалості робочого дня напередодні святкових та неробочих днів

не поширюється.

Це означає, що напередодні святкових та неробочих днів не можна застосовувати скорочення на одну годину до частини робочого часу педагогічних працівників, пов'язаної з викладацькою роботою (педагогічне навантаження).

Однак напередодні святкових та неробочих днів адміністрація навчального закладу може обмежити залучення зазначених працівників до іншої частини їх педагогічної роботи, що може збільшити їх робочий час порівняно з навчальним навантаженням, передбаченим розкладом занять.

Режим роботи в канікулярний період

Канікулярним періодом називаються періоди осінніх, зимових, весняних і літніх канікул, які установлені для учнів загальноосвітніх навчальних закладів та не збігаються зі щорічними оплачуваними основними та додатковими відпустками педагогічних працівників.

Якщо канікулярний час не збігається з відпусткою педагогічного працівника, то цей період **вважається його робочим часом**. Згідно з *п. 25 Типових правил № 455* у цей період керівник закладу освіти залучає педагогічних працівників до педагогічної та організаційної роботи **в межах часу, який не перевищує їх навчального навантаження до початку канікул**. Організація роботи працівників навчальних закладів здійснюється **згідно з планом роботи в канікулярний період**.

Відповідно до

п. 71 Інструкції № 102 за час роботи в період канікул оплата праці педагогічних працівників здійснюється з розрахунку заробітної плати, установленої при тарифікації, що передувала початку канікул.

Якщо педагогічного працівника прийнято на роботу під час літніх канікул, заробітна плата за період до початку навчального року виплачується з розрахунку ставки заробітної плати, установленої відповідно до його освіти, категорії та розряду, або посадового окладу, залежно від кількості учнів станом на 1 вересня попереднього навчального року (з урахуванням підвищень за наявність звання та вченого ступеня).

Особи, які працюють на умовах погодинної оплати праці та не ведуть заняття під час канікул, оплату за цей час не отримують (

п. 73 Інструкції № 102).

Також нагадаємо, що відповідно до

ст. 10 Закону № 504/96 загальна тривалість щорічних основної та додаткових відпусток не може перевищувати 59 календарних днів.

НОРМАТИВНІ ДОКУМЕНТИ

Закон № 651

— Закон України «Про загальну середню освіту» від 13.05.99 р. № 651-XIV.

Закон № 504/96

— Закон України «Про відпустки» від 15.11.96 р. № 504/96-ВР.

Закон про оплату праці —

Закон України «Про оплату праці» від 24.03.95 р. № 108/95-ВР.

Типові правила № 455 —

Типові правила внутрішнього розпорядку для працівників державних навчально-виховних закладів України, затверджені наказом Міністерства освіти від 20.12.93 р. № 455.

Інструкція № 102 —

Інструкція про порядок обчислення заробітної плати працівників освіти, затверджена наказом Міністерства освіти від 15.04.93 р. № 102.

Наказ № 489

— наказ Держкомстату «Про затвердження типових форм первинної облікової документації зі статистики праці» від 05.12.2008 р. № 489.

Перелік № 41 —

Перелік типових документів, що створюються в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, інших установ, організацій і підприємств, із зазначенням термінів зберігання документів, затверджений наказом Головного архівного управління при КМУ від 20.07.98 р. № 41.

Практичні рекомендації № 9 —

Практичні рекомендації щодо проведення ревізії фінансово-господарської діяльності бюджетної установи (з окремих питань програми), прийняті протоколом Методологічної ради ГоловКРУ від 04.08.2009 р. № 9.

Наказ № 557

— наказ Міносвіти «Про впорядкування умов оплати праці та затвердження схем тарифних розрядів працівників навчальних закладів, установ освіти та наукових установ» від 26.09.2005 р. № 557.

Лист № 212 — лист Мінсоцполітики від 30.06.2011 р. № 212/13/116-11.